

Referenties

- Bartsch, D., G. Ebert, S. Hafner, Ch. Häuser, I. Nikusch, U. Ratzel, A. Steiner, J. Thiele & R. Trusch (2001) *Die Schmetterlinge Baden-Württembergs. Band 8: Nachtfalter VI*. Verlag Eugen Ulmer, Stuttgart
- Ebert, G., Th. Esche, R. Herrmann, A. Hofmann, H.G. Lussi, I. Nikusch, W. Speidel, A. Steiner & J. Thiele (1994) *Die Schmetterlinge Baden-Württembergs. Band 3: Nachtfalter I*. Verlag Eugen Ulmer, Stuttgart
- Frank, K.D. (2006) Effects of Artificial Night Lighting on Moths. Rich, C. & T. Longcore (eds.). *Ecological Consequences of Artificial Night Lighting*. Island Press, Washington
- Gathmann, A. & T. Tschardt (2002) Foraging ranges of solitary bees. *Journal of Animal Ecology* 71: 757-764
- Hunneman, H. (2006) De Nachtvlinderfauna van It Easter skar. *Flinterwille* 10(1): 22-27
- Young, M. (1997) *The Natural History of Moths*. T. & A.D. Poyser, London
- Wirooks, L. (2004) *Möglichkeiten und Grenzen des Lichtfangs bei der ökologischen Bewertung von Nachtfalter-Artenspektren, ein Vergleich der räumlichen Verteilung von Nachtfalterimagines und der ihrer Präimaginalstadien*. PhD-Thesis/Dissertation. Fakultät für Mathematik, Informatik und Naturwissenschaften der Rheinisch-Westfälischen Technischen Hochschule, Aachen

Verslag excursie Houtwiel op 9 augustus 2008 Jannie Sinnema

Op het bruggetje aan de Goddeloze Singel bij Broeksterwoude kon Dick Goslinga bij zonnig weer 19 mensen verwelkomen voor de excursie in de Houtwiel. Langs het wandelpad stonden nog enkele bloeiende planten van leverkruid of koninginnenkruid, waarop we enkele dagvlinders zagen, zoals de drie verschillende Witjes en de trekvlinders Atalanta en Distelvlinder (maar 1 exemplaar). Bij de elzenbosjes en opschietende wilgen vlogen Bonte Zandoogjes en konden we enkele nachtvlinders opjagen: o.a. de Gele lis-boorder (*Celaena leucostigma*), het Goudvenstertje (*Plusia festucae*), Stompvleugelgrasuil (*Mythimna impura*), Oranje agaatspanner (*Eulithis testata*), Gewone bandspanner (*Epirrhoe alternata*) en de Lieveling (*Timandra comae*). Ook werden eitjes en enkele kleine rupsen van de Grote Beer (*Arctia caja*) en de rups van het Roesje (*Scoliopteryx libatrix*) op Wilg gevonden. Naast de bekende Waterleliemotjes (*Elophila nymphaeata*) en Kroosvlindertjes (*Cataclysta lemnata*) werden van de familie van de grasmotten ook *Evergestis pallidata* en *Calamotropha paludella* aangetroffen.

Na het wandelpad van 5 kilometer gingen we verderop met Dick een ander terrein in met nog enkele polletjes bloeiende dophei. Hier had Dick de afgelopen week nog twee Zilveren Maan-vlinders gezien. We zagen hier in het grasland

Hooibeestjes, Zwartspruit-dikkopjes, Bruine Zandogen en de Kleine Vuurvlinder vliegen. Op bloeiende watermunt zagen we veel Kleine Vossen foerageren. Helaas zagen we hier niet de Zilveren Maan.

De dagexcursie was omstreeks vijf uur afgelopen. Met nog 10 excursiedeelnemers over gingen we een warme hap halen in een snackbar in Damwoude. De vakantie-ervaringen werden daar uitgewisseld. De weersvoorspellingen waren voor de avond bijzonder slecht: regen! We konden dan ook de bewolking vanuit het noorden al zien aankomen. We besloten gezien het weer de avondexcursie niet te laten doorgaan en terecht, want de ruitenwissers moesten al aan tijdens de thuisreis.

De Nationale Nachtvlinder Nacht 2008 in Friesland Siep Sinnema

Het is zo langzamerhand al een traditie geworden: elk jaar wordt een Nationale Nachtvlinder Nacht georganiseerd, dit jaar op vrijdag 29 augustus. Op diverse plaatsen in Friesland kon het publiek kennismaken met de nachtvlinders. Het lokken van de nachtvlinders gebeurde weer met een sterke lamp en laken en hier en daar ook door middel van smeer.

Dit jaar waren de locaties waar we meldingen van hebben doorgekregen: Buitenpost, De Kruidhof (Siep en Jannie Sinnema); Appelscha, (Gerard Bergsma); Ferwerd, Stichting Samen Thuis (Harmen Westra); De Wilgen, De Sanding (Hans Bijl); St.Nicolaasga, Vegelinbos (Andy Saunders en Luut de Zee); Drachten/Ureterp, De Fûgelhelling (Hilco Meijer) en Bakkeveen, Camping De Ikeleane (fam. Hoornveld).

Net als vorig jaar was de publieke belangstelling zeer wisselend. In Buitenpost en Bakkeveen kwamen elk zo'n 50 belangstellenden een kijkje nemen, maar er waren ook locaties waar het bij enkele nieuwsgierigen bleef. Een interview voor Omrop Fryslân op de dag van de Nationale nachtvlinder Nacht heeft ongetwijfeld mensen naar de locaties gelokt, terwijl in de voorgaande weken in diverse lokale bladen aandacht werd geschonken aan het evenement. Vooral de Kruidhof in Buitenpost heeft erg zijn best gedaan om deze nacht in de belangstelling te brengen, zowel voor als ook na 29 augustus.

Het weer leek aanvankelijk niet mee te werken: het was helder met noordenwind, waardoor de temperatuur snel daalde. De locaties in het noorden van de provincie hadden echter geluk: vanaf 21 uur schoven er wolkenvelden over dat deel van de provincie en in Buitenpost bijvoorbeeld zagen we de temperatuur na negen uur weer enkele graden oplopen. Dat kwam uiteraard het aantal vlinders ten goede. In de zuidelijke helft van de provincie bleef het echter helder en daardoor viel het aantal waargenomen soorten wat tegen.

Van 7 locaties hebben we de waarnemingen doorgekregen. De aantallen en soorten vlinders van deze locaties samen zijn weergegeven in tabel 1; hierin zijn de 18 soorten opgenomen, die het talrijkst waren. Verder is in de laatste kolom het